

EGZAMINO REIKALAVIMAI

1 lentelė. Viešojo kalbėjimo užduoties pobūdis ir reikalavimai

Užduoties pobūdis	
<p>Viešojo kalbėjimo tema, susijusi su kalbiniu ar literatūriniu kultūriniu ugdymu, pasirenkama iš anksto.</p> <p>Atsiskaitymo forma: pranešimas arba pristatymas.</p> <p>Viešojo kalbėjimo trukmė –15 min. (7–10 min. temos pristatymas ir 5–8 min. pokalbis su vertinimo komisijos nariais).</p> <p>Viešojo kalbėjimo metu mokinys gali naudotis vaizdinėmis priemonėmis (planu, skaidrėmis, plakatais, ir pan.).</p>	
REIKALAVIMAI MOKINIAMS, KURIE MOKĖSI PAGAL BENDROJO KURSO PROGRAMĄ	MINIMALŪS REIKALAVIMAI
<ul style="list-style-type: none"> • Parengia ir pasako aiškiai, tinkamos struktūros informacinę, įtikinimo kalbą, teiginius paremia tinkamais argumentais ir pavyzdžiais, tinkamai pasirenka kalbinę raišką. • Savarankiškai randa įvairius informacijos šaltinius, atrenka informaciją įvairiems tikslams (pvz., temos plėtojimui, įtikinimui ir t. t.), ją sistemina, apibendrina, vertina jos svarbą ir patikimumą. Išvardija rašytinės, nerašytinės, elektroninės informacijos šaltinius. • Interpretuoja įvairių žanrų informacinius tekstus, aptaria juose pateiktus įvairius požiūrius bei poveikį adresatui. Vertina argumentų pagrįstumą, išraiškos įtaigumą. Skiria loginius ir emocinius argumentus, žino argumentavimo principus (įrodymas ir įtikinimas). Atskiria faktus, nuomonę, refleksiją. • Žino viešosios kalbos parengimo principus, viešojo kalbėjimo reikalavimus ir jų paiso, sąmoningai naudoja verbalines ir neverbalines raiškos priemones adresato įtikinimui.	<ul style="list-style-type: none"> • Parengia ir pasako aiškiai, tinkamos struktūros informacinę kalbą, teiginius paremia tinkamais argumentais ir pavyzdžiais, stengiasi laikytis tinkamos kalbinės raiškos. • Naudojasi informacijos šaltiniais, atrenka informaciją pranešimo kūrimui, apibendrina ją. Išvardija informacijos šaltinius. • Interpretuoja informacinius tekstus, aptaria juose pateiktus įvairius požiūrius. Skiria loginius ir emocinius argumentus. Atskiria faktus ir nuomonę. • Žino viešosios kalbos parengimo principus, viešojo kalbėjimo reikalavimus ir jų paiso.

<ul style="list-style-type: none"> • Dalyvauja pokalbyje (pašnekesyje, diskusijoje): veiksmingai klausosi, atsako, svarsto, argumentuoja, plėtoja mintis ar idėjas, vertina. Žino dalyvavimo diskusijoje principus ir jų paisyti. Suvokia sėkmingo kalbinio bendravimo sąlygas. Laikosi pokalbio etiketo taisyklių. • Taisyklingai vartoja kalbą, sąmoningai paisyti kalbos normų. 	<ul style="list-style-type: none"> • Dalyvauja pokalbyje (pašnekesyje, diskusijoje): veiksmingai klausosi, atsako, svarsto. Žino dalyvavimo diskusijoje principus ir jų paisyti. Suvokia sėkmingo kalbinio bendravimo sąlygas. Stengiasi laikytis pokalbio etiketo taisyklių. • Vartoja kalbą paisydamas kalbos normų.
--	--

2 lentelė. Teksto suvokimo užduoties pobūdis ir reikalavimai

Užduoties pobūdis	
<p>Vienas arba du mažesnės apimties tekstai. Įvairių rūšių ir žanrų grožinės literatūros kūriniai ar jų ištraukos ar / ir negrožiniai tekstai. Bendra tekstų apimtis 400–700 žodžių. Po tekstų (arba po kiekvienu iš dviejų tekstų) pateikiami klausimai, apimantys literatūrinius, kultūrinius ir kalbinius tekstų aspektus.</p>	
REIKALAVIMAI MOKINIAMS, KURIE MOKĖSI PAGAL BENDROJO KURSO PROGRAMĄ	MINIMALŪS REIKALAVIMAI
<ul style="list-style-type: none"> • Išreikšti ir pagrįsti savo nuomonę apie skaitytą tekstą. • Aptarti ir vertinti teksto turinį ir raišką. Aptarti literatūrinio kūrinio / ištraukos dominuojančią tematiką. Analizuojant kūrinį, išvystyti pagrindinius motyvus ir problematiką. Pateikti tos pačios tematikos kitų kūrinių pavyzdžių. Vertinti literatūrinio ir meno kūrinio tematikos ir problematikos aktualumą ir universalumą. • Atskleidžiant grožinio teksto prasmę, nurodyti ir aptarti tekste išreikštas pagrindines mintis, požiūrius, aptarti kūrinyje vaizduojamus pasaulio elementus (pvz., veikėją, veiksmo vietą ir laiką, lyrinį subjektą, poetinį vaizdą, emocinę nuotaiką ir kt.), aprašomas vertybes. • Analizuojant ir interpretuojant kūrinį, tinkamai remtis literatūros teorijos elementais ir savo (kaip skaitytojo ir kultūros vartotojo) patirtimi. Atpažinti tekste meninės raiškos priemones, 	<ul style="list-style-type: none"> • Išreikšti ir pagrįsti savo nuomonę apie skaitytą tekstą. • Aptarti teksto turinį ir raišką. Aptarti literatūrinio kūrinio / ištraukos dominuojančią tematiką. Pateikti tos pačios tematikos kitų kūrinių pavyzdžių. Vertinti kūrinio tematikos ir problematikos aktualumą. • Atskleidžiant grožinio teksto prasmę, nurodyti ir aptarti tekste išreikštas pagrindines mintis, aptarti kai kuriuos kūrinio vaizduojamojo pasaulio elementus. • Analizuojant ir interpretuojant kūrinį, iš esmės remtis literatūros teorijos elementais ir savo (kaip skaitytojo) patirtimi. Atpažinti tekste ryškiausias meninės raiškos priemones, bandyti apibrėžti jų funkcijas tekste.

analizuojant kūrinį, aptarti jas ir apibrėžti jų funkcijas tekste.

- Paašškinti, kaip literatūrinis kūrinys paveikia skaitytojo estetinius, emocinius ir intelektualinius išgyvenimus.
- Analizuojant kūrinį, remtis biografiniu, istoriniu, kultūriniu kontekstu. Skirti gimtosios literatūros raidos pagrindinius etapus, aptarti jų būdingiausias bruožus; komentuoti ryškesnes sąsajas su kultūriniu kontekstu. Atpažinti literatūros kūrinuose tipinius ir aiškiai išreikštus savosios ir visuotinės kultūros ženklus, skirtingų literatūrinių epochų vertybes, požiūrius.
- Įžvelgti ir aptarti literatūros kūrinio intertekstualumą turinio lygmeniu. Palyginti literatūros kūrinius nurodytais aspektais.
- Analizuoti tekstą kalbos taisyklingumo ir stiliaus aspektu, atpažinti tekste tipines kalbos klaidas ir jas taisyti. Skirti funkcinius stilius (grožinis, mokslinis, šnekamasis, dalykinis), jų vartojimo sritis, tipiškiausias raiškos būdus. Skirti žodžių ir frazeologizmų stilistinius atspalvius, pateikti jų sinonimus, antonimus, paašškinti reikšmę.
- Transformuoti, perredaguoti tekstą atsižvelgiant į tikslą, adresatą, kalbos taisyklingumą, kalbinės raiškos priemonių tinkamumą.
- Suvokti, kad daugiakalbystės ir daugiakultūriškumo sąlygomis funkcionuojanti kalba yra veikiama kitų kalbų. Nurodyti pavyzdžius nagrinėjamame tekste. Skirti žodynų tipus (rašybos, aiškinamąjį, frazeologinį, norminį) ir jų paskirtį.
- Suvokti kalbą istoriniame kontekste kaip kintančią sistemą. Nurodyti tekstuose archaizmus ir neologizmus.
- Išvardyti keletą kalbų, giminių gimtąjai, pateikti jų bendros kilmės leksikos pavyzdžių.
- Tinkamai vartoti literatūrologijos ir kalbotyros sąvokas.

- Paašškinti, kaip literatūrinis kūrinys paveikia skaitytojo emocinius išgyvenimus.
- Analizuojant kūrinį, remtis pasirinktu ar nurodytu (pvz., biografiniu, istoriniu) kontekstu. Skirti gimtosios literatūros raidos pagrindinius etapus; aptarti ryškesnes sąsajas su istoriniu ar kultūriniu kontekstu. Atpažinti literatūros kūrinuose tipinius ir aiškiai išreikštus savosios ir / ar visuotinės kultūros ženklus.
- Palyginti literatūros kūrinius nurodytais aspektais.
- Analizuoti tekstą kalbos taisyklingumo ir stiliaus aspektu, atpažinti tekste tipines kalbos klaidas ir jas taisyti. Pateikti nurodytų žodžių sinonimus ir paašškinti jų reikšmę. Skirti funkcinius stilius (grožinis, mokslinis, šnekamasis, dalykinis), jų vartojimo sritis.
- Pagal nuorodą transformuoti, perredaguoti tekstą atsižvelgiant į tikslą.
- Suvokti, kad daugiakalbystės ir daugiakultūriškumo sąlygomis funkcionuojanti kalba yra veikiama kitų kalbų. Skirti žodynų tipus (rašybos, aiškinamąjį) ir jų paskirtį.
- Suvokti kalbą istoriniame kontekste kaip kintančią sistemą. Nurodyti tekste archaizmus.
- Išvardyti keletą kalbų, giminių gimtąjai.
- Vartoti pagrindines literatūrologijos ir kalbotyros sąvokas.

3 lentelė. Teksto kūrimo užduoties pobūdis ir reikalavimai

Užduoties pobūdis	
<p>Teksto kūrimui (rašinys arba teksto interpretacija pasirinktinai) pateikiamos tris problemiškos temos, iš kurių 1–2 turi būti susijusios su II egzamino dalies tematika. Mokinys, kurdamas samprotaujamojo pobūdžio tekstą, privalo pasiremti bent vienu skaitytu grožiniu kūrinio.</p> <p>Interpretacijai gali būti pateikti tekstai iš neįtrauktos į Vidurinio ugdymo bendrąją programą autorių ir kūrinį, tuomet turėtų būti nurodyta kūrinio parašymo data ir kita esminė informacija.</p>	
<p>Apimtis: 250–400 žodžių (nuo 1 iki 2 A4 formato puslapių). Kuriamų tekstų skaičius: vienas tekstas. Galimi kuriamų tekstų tipai: samprotavimas (aiškinimas, argumentavimas); samprotavimas su pasakojimo ir / ar aprašymo elementais.</p>	
REIKALAVIMAI MOKINIAMS, KURIE MOKĖSI PAGAL BENDROJO KURSO PROGRAMĄ	MINIMALŪS REIKALAVIMAI
<ul style="list-style-type: none"> • Kurti tekstą atsižvelgiant į temą, tikslą, adresatą, situaciją. • Parašyti tekstą laikantis pasirinkto mokyklinio žanro reikalavimų literatūros tema: atskleisti temą / problemą, išsakyti ir pagrįsti savo požiūrį, formuluoti teiginius, argumentuoti juos remiantis nagrinėjamu tekstu ir kitais šaltiniais, samprotauti, daryti išvadas, apibendrinti. • Atskleidžiant grožinio teksto prasmę, aptarti esminius kūrinio vaizduojamojo pasaulio elementus (pvz., veikėjų paveikslus, veiksmo vietą ir laiką, lyrinio subjekto išgyvenimus ir pan.), apibrėžti esmines raiškos priemones bei jų funkcijas. • Nagrinėjant / interpretuojant tekstą, aptarti teksto tematiką, pagrindines problemas, tiesiogiai išreikštus požiūrius. Suformuluoti teksto tikslą (tikslus) ir pateikti argumentus savo nuomonei pagrįsti. • Išreikšti bei pagrįsti savo nuomonę apie kūrinį išreikštas vertybes, sieti jas su realiu / šiuolaikiniu gyvenimu; sieti kūrinio turinį su savo (kaip skaitytojo ir kultūros vartotojo) patirtimi. 	<ul style="list-style-type: none"> • Kurti tekstą atsižvelgiant į temą, tikslą, adresatą, situaciją. • Parašyti tekstą laikantis pasirinkto mokyklinio žanro reikalavimų literatūros tema: atskleisti temą / problemą, išsakyti ir pagrįsti savo požiūrį, formuluoti teiginius, argumentuoti juos, samprotauti, daryti išvadas. • Atskleidžiant grožinio teksto prasmę, aptarti kai kuriuos kūrinio vaizduojamojo pasaulio elementus (pvz., veikėjų paveikslus, veiksmo vietą ir laiką, lyrinio subjekto išgyvenimus ir pan.), nurodyti kai kurias dominuojančias raiškos priemones. • Nagrinėjant / interpretuojant tekstą, aptarti teksto tematiką, pagrindines problemas, tiesiogiai išreikštus požiūrius. • Išreikšti savo nuomonę apie kūrinį išreikštas vertybes, sieti jas su savo (kaip skaitytojo ir kultūros vartotojo) patirtimi. • Aptarti kūrinio biografinį, istorinį arba kultūrinį kontekstą.

- Nagrinėti kūrinį remiantis biografiniu, istoriniu arba kultūriniu kontekstu.
- Analizuojant ir interpretuojant kūrinį, remtis literatūros teorijos išmanymu, tikslingai vartoti literatūrologijos sąvokas.
- Atpažinti bei aptarti literatūroje savosios ir visuotinės kultūros ženklus, skirtingų kultūrų, epochų arba socialinių, kultūrinių grupių vertybes, požiūrius.
- Palyginti panašių motyvų ar tų pačių žanrų literatūros kūrinius tinkamais aspektais. Pastebėti panašumus ir skirtumus tarp įvairių grožiniu tekstų.
- Argumentuotai vertinti literatūros kūrinį bei kitus kultūrinius tekstus (pvz., filmą, spektaklį ir kt.).
- Apibūdinti kūrinio estetinius bruožus. Aptarti estetinių kategorijų (tragizmo, komizmo, ironijos) vaidmenį tekste.
- Tinkamai komponuoti tekstą: laikytis trinarės struktūros, rinktis tinkamą medžiagos išdėstymo principą, nuosekliai plėtoti mintis, paremti tinkamais argumentais, citatomis ir pavyzdžiais.
- Paisyti pastraipos ir sakinio struktūros, stiliaus ir kalbos normų reikalavimų (rašybos, skyrybos, gramatikos).

- Analizuojant ir interpretuojant kūrinį, remtis literatūros teorijos išmanymu, tinkamai vartoti literatūrologijos sąvokas.
- Palyginti panašių motyvų ar tų pačių žanrų literatūros kūrinius tinkamais aspektais. Pastebėti panašumus ir skirtumus tarp įvairių grožiniu tekstų.
- Tinkamai komponuoti tekstą: laikytis trinarės struktūros, plėtoti mintis, paremti tinkamais argumentais, pavyzdžiais.
- Paisyti pastraipos ir sakinio struktūros, stiliaus ir kalbos normų reikalavimų (rašybos, skyrybos, gramatikos).